Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

36 805 Voorstel van wet van de leden Sneller en Straatman houdende wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met de invoering van elektronische detentie als hoofdstraf en enkele wijzigingen in de regeling van de taakstraf (Wet slimmer straffen)

Nr. 8

VERSLAG

Vastgesteld 15 juli 2026

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid, belast met het voorbereidend onderzoek van bovenstaand wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de initiatiefnemers op de gestelde vragen tijdig en genoegzaam zullen hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

I.	**ALGEMEEN DEEL**	**2**
1.	**Inleiding**	**3**
2.	**Aanleiding**	**4**
2.1	Functioneren sanctiestelsel	4
2.2	De voorwaardelijke straf en de taakstraf	6
2.3	Aanpak en voorkomen van criminaliteit	6
2.4	Slimmer straffen	7
2.5	Een nieuwe stap in de ontwikkeling van het sanctiestelsel	7
3.	**Elektronische detentie als zelfstandige hoofdstraf**	**7**
3.1	Inleiding	7
3.2	Inhoud van de elektronische detentie	11
3.3	Elektronische detentie als vrijheidsstraf	11
3.4	Meerwaarde ten opzichte van gevangenisstraf	12
3.5	Verhouding tot andere hoofdstraffen	12
3.6	Duur van de elektronische detentie	12
3.7	Afwegingen bij de oplegging	12
3.8	Tenuitvoerlegging en toezicht	13
3.9	Afsluitende opmerkingen	13
4.	**Verruiming mogelijkheden taakstraf**	**14**
4.1	Verhoging maximumaantal uren	14
4.2	Verruiming uitvoeringstermijn	14
4.3	Flexibel deel van de taakstraf	14
4.4	Afsluitende opmerkingen	**14**
5.	**Adviezen over het wetsvoorstel**	**14**
6.	**Financiële en administratieve consequenties**	**15**
6.1	Inleiding	15

kst-36805-8
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

6.2 Impactanalyse en uitvoeringstoets 16
6.3 Reductie kosten strafrechtketen 16
6.4 Besparing detentiejaren 16
7. Evaluatie 17
II. ARTIKELSGEWIJS DEEL 17
Artikel I (Wetboek van Strafrecht) 17
Artikel II (Wetboek van Strafvordering) 18

I. ALGEMEEN DEEL

De leden van de D66-fractie hebben met veel enthousiasme kennisgenomen van het voorstel van wet van de leden Sneller en Straatman houdende wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met de invoering van elektronische detentie als hoofdstraf en enkele wijzigingen in de regeling van de taakstraf (Wet slimmer straffen) (hierna: initiatiefwetsvoorstel). Deze leden onderschrijven de doelstelling om te komen tot een slimmer en effectiever sanctiestelsel, zodat minder gebruik hoeft te worden gemaakt van korte, weinig betekenisvolle vrijheidsstraffen en meer ruimte bestaat voor maatwerk bij de tenuitvoerlegging. Wel hebben deze leden nog enkele verduidelijkende vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben met een zekere interesse en de nodige reserves kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. Deze leden waarderen het vele werk dat de initiatiefnemers, hun voorgangers en hun medewerkers bij de totstandkoming van het initiatiefwetsvoorstel hebben verricht en willen langs deze weg ook alle betrokken organisaties en medewerkers bedanken die veel tijd en energie in het voorliggende initiatiefwetsvoorstel hebben gestoken. In het navolgende zullen deze leden een aantal vragen stellen over het nut en de noodzaak van het initiatief en kanttekeningen plaatsen bij het initiatiefwetsvoorstel. Dat neemt niet weg dat het bijzonder is dat een dergelijk omvangrijk en fundamenteel wetstraject ter hand is genomen door de initiatiefnemers en hun voorgangers. Er leven bij de aan het woord zijnde leden wel de nodige bedenkingen bij de aannames die ten grondslag liggen aan het initiatiefwetsvoorstel alsmede bij de gemaakte keuzes.

De leden van de PRO-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel, waarin, kort gezegd, elektronische detentie als hoofdstraf wordt geïntroduceerd en het maximum aantal uren taakstraf wordt uitgebreid om een alternatief te bieden voor de kortdurende vrijheidsstraffen. Deze leden willen hun waardering uitspreken voor de initiatiefnemers, hun fractieondersteuning, de ondersteuning vanuit de Kamerorganisatie en de ondersteuning vanuit het departement. Invulling geven aan de medewetgevende taak van de Tweede Kamer vergt een grote inspanning van velen en deze leden zijn zeer verheugd dat het heeft geleid tot een voldragen initiatiefwetsvoorstel, dat een oplossing biedt voor de schrijnende problemen die korte vrijheidsstraffen veroorzaken. Deze leden hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel en danken de leden Sneller en Straatman voor hun initiatief. De aan het woord zijnde leden zijn ervan overtuigd dat met behulp van slimmer straffen het overbelaste gevangeniswezen ontlast kan worden en tegelijkertijd ook passender gestraft kan worden en een nieuwe mogelijkheid geschapen wordt die bij kan dragen aan betere re-integratie in de samenleving. Deze leden hebben nog een tweetal vragen bij het initiatiefwetsvoorstel.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. Deze leden onderschrijven dat het huidige gevangeniswezen onder grote druk staat en dat het wenselijk is voortdurend te bezien of het sanctiestelsel effectief en uitvoerbaar is. Tegelijkertijd hebben deze leden fundamentele vragen over de uitgangspunten van het initiatiefwetsvoorstel.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel en staan in de kern positief tegenover de voorgestelde wijzigingen. Deze leden zien met dit initiatiefwetsvoorstel goede mogelijkheden om naast straftoepassing meer recidive te voorkomen. Deze leden danken de initiatiefnemers voor het wetsvoorstel en maken van de gelegenheid gebruik enkele vragen te stellen.

De leden van de Groep Markuszower hebben met grote verbazing kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. Waar Nederland wordt geconfronteerd met een golf aan geweldsdelicten, explosies, straatroven en steekincidenten, kiezen de initiatiefnemers ervoor om een nieuwe hoofdstraf te introduceren waarmee veroordeelden hun straf in veel gevallen niet langer in een gevangenis, maar comfortabel thuis kunnen ondergaan. Deze leden begrijpen die keuze absoluut niet. Naar hun oordeel wordt hiermee een fundamenteel verkeerd signaal afgegeven. Een gevangenisstraf hoort in een gevangenis te worden uitgezeten en niet op de bank in de eigen woonkamer. Deze leden hebben nog een aantal vragen.

1. Inleiding

De leden van de PRO-fractie vragen dit initiatiefwetsvoorstel te plaatsen in de in de Nederlandse strafrechtspleging nagestreefde strafdoelen. Deze leden veronderstellen dat met de introductie van elektronisch toezicht en de uitbreiding van de taakstraf niet zozeer vergelding van schuld als wel het voorkomen van recidive wordt nagestreefd. Deze leden begrijpen de achterliggende gedachte, maar vragen de initiatiefnemers of hun voorstellen passen in de ontwikkeling van «risicostrafrecht» en hoe deze voorstellen zich verhouden tot de klassieke rechtsbeginselen. Kunnen de initiatiefnemers met andere woorden beredeneren hoe met de toepassing van elektronische detentie voldaan kan worden aan de gebruikelijke strafdoelen?

Belangrijke vragen van de leden van de PRO-fractie raken aan de uitvoering en de handhaving van de voorstellen. Kunnen de initiatiefnemers een inschatting maken hoe vaak elektronische detentie als alternatief voor vrijheidsbeneming zal worden toegepast en of de betrokken uitvoeringsorganisaties over voldoende capaciteit beschikken om uitvoering te geven aan dergelijke strafvonnissen en te voorzien in adequaat toezicht?

De leden van de CDA-fractie vragen of de initiatiefnemers willen reflecteren op hoe het initiatiefwetsvoorstel past binnen de beleidscontext die met het plan «Ruimte voor recht: meerjarig actieplan gevangeniswezen» geschapen is. Kunnen de initiatiefnemers hierbij uiteenzetten welke aanvulling het initiatiefwetsvoorstel kan zijn op het voorgenomen actieplan?

De leden van de SGP-fractie lezen dat de initiatiefnemers het sanctiestelsel meer willen richten op effectiviteit en het voorkomen van recidive. Deze leden vragen de initiatiefnemers hoe zij de klassieke strafdoelen wegen. Welke plaats kennen de initiatiefnemers toe aan het beginsel van

vergelding? Zijn zij van mening dat de samenleving en slachtoffers mogen verwachten dat een opgelegde straf ook zichtbaar uitdrukking geeft aan de ernst van het gepleegde feit? Hoe verhoudt de introductie van elektronische detentie als hoofdstraf zich tot dat uitgangspunt?

Wat de leden van de Groep Markuszower opvalt, is dat de memorie van toelichting vrijwel volledig is geschreven vanuit het perspectief van de veroordeelde. Steeds opnieuw lezen deze leden over het behoud van werk, het behoud van een woning, het behoud van het sociale netwerk, het voorkomen van detentieschade en het verkleinen van de kans op recidive. Dat zijn volgens deze leden ongetwijfeld belangen van de dader, maar zij missen eenzelfde nadruk op de belangen van slachtoffers, de behoefte aan vergelding en het maatschappelijk vertrouwen in de strafrechtspleging. Kan worden toegelicht waarom de belangen van de veroordeelde zo nadrukkelijk centraal staan, terwijl de positie van slachtoffers en de samenleving veel minder aandacht krijgen?

De initiatiefnemers stellen herhaaldelijk dat elektronische detentie dezelfde mate van vergelding kan bereiken als een korte gevangenisstraf. De leden van de Groep Markuszower vragen waarop die conclusie precies is gebaseerd. Begrijpen de initiatiefnemers dat voor veel slachtoffers en burgers het verschil tussen een gevangeniscel en de eigen woonkamer juist enorm is? Op welke wijze denken de initiatiefnemers uit te leggen aan slachtoffers dat degene die hen heeft mishandeld, beroofd of bedreigd, zijn straf grotendeels thuis mag ondergaan en dat dit volgens de initiatiefnemers dezelfde mate van vergelding zou opleveren?

De initiatiefnemers verwijzen veelvuldig naar onderzoeken waaruit zou blijken dat korte gevangenisstraffen minder effectief zijn. De leden van de Groep Markuszower constateren echter dat effectiviteit slechts één van de doelen van het strafrecht is. Vergelding, normbevestiging, genoegdoening voor slachtoffers en zichtbaar handhaven van de rechtsorde zijn eveneens zelfstandige strafdoelen. Waarom lijken de initiatiefnemers deze doelen steeds ondergeschikt te maken aan recidivecijfers? Erkennen zij dat een straf ook recht kan doen aan de ernst van een misdrijf, zelfs wanneer daarmee geen aantoonbare vermindering van recidive wordt bereikt?

De initiatiefnemers spreken over «slimmer straffen». De leden van de Groep Markuszower vragen zich af of burgers dit niet juist zullen ervaren als zachter straffen. Hebben de initiatiefnemers onderzocht hoe slachtoffers, nabestaanden en burgers aankijken tegen het vervangen van een gevangenisstraf door elektronische detentie? Zo ja, wat waren de uitkomsten? Zo nee, waarom niet?

2. Aanleiding

2.1 Functioneren sanctiestelsel

De leden van de VVD-fractie delen de stelling van de initiatiefnemers dat het sanctiestelsel geen rustig bezit is. Periodieke ontwikkeling is daarom gewenst en nodig. Dat heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat slachtofferrechten zoals het spreekrecht wettelijk zijn verankerd en uitgebreid, de mogelijkheden om schade te verhalen zijn versterkt en de beschermingsmaatregelen in de tenuitvoerleggingsfase zijn verruimd.

De leden van de VVD-fractie plaatsen echter wel een fundamentele kanttekening bij een aantal aannames dat aan het initiatiefwetsvoorstel ten grondslag ligt. De initiatiefnemers stellen dat elektronische detentie leidt tot minder recidive en daarmee tot een veiliger Nederland. Deze stelling kunnen de voornoemde leden niet zonder meer onderschrijven en

moet wat hen betreft nader worden onderbouwd. De buitenlandse onderzoeken waarnaar wordt verwezen in de memorie van toelichting zijn niet een-op-een toepasbaar op de Nederlandse situatie. Het Nederlandse gevangeniswezen is al gericht op resocialisatie.

De structuur die het Nederlandse gevangeniswezen biedt, is wat de leden van de VVD-fractie betreft een belangrijk onderdeel van de strafrechtspleging. Juist bij veroordeelden die kampen met verslaving, schulden of een zeer instabiele thuissituatie, biedt de gecontroleerde omgeving van een Penitentiaire Inrichting iets wat een enkelband thuis nooit zal kunnen bieden: een vorm van dagritme, adequaat toezicht en toegang tot zorg. Kunnen de initiatiefnemers hierop reflecteren?

De leden van de VVD-fractie stellen dat elektronische detentie in de regel veroordeelden terugplaatst in de omgeving waar problemen zijn ontstaan, met een beperkte en gemankeerde vorm van digitaal toezicht op afstand. Deze leden vragen de initiatiefnemers in te gaan op de vraag hoe de beoogde gedragsverandering en resocialisatie worden gerealiseerd bij een veroordeelde die een straf ondergaat in een omgeving zonder dagstructuur, zonder directe professionele begeleiding en zonder de beschermende werking die een Penitentiaire Inrichting voor een deel van de populatie op dit moment biedt.

De leden van de SGP-fractie lezen dat korte gevangenisstraffen vaak minder effectief zouden zijn dan alternatieve sancties. Deze leden vragen de initiatiefnemers waarop zij baseren dat de voorgestelde wijzigingen daadwerkelijk zullen leiden tot minder recidive. Kunnen zij aangeven welk causaal verband volgens hen bestaat tussen de introductie van elektronische detentie als hoofdstraf en een structurele afname van recidive? In hoeverre is daarbij onderscheid gemaakt tussen verschillende typen delicten en verschillende categorieën daders?

De leden van de SGP-fractie vragen tevens welke wetenschappelijke evidentie beschikbaar is waaruit blijkt dat elektronische detentie als zelfstandige hoofdstraf betere resultaten oplevert dan de huidige praktijk.

De leden van de SGP-fractie lezen voorts dat de druk op de gevangeniscapaciteit een belangrijke aanleiding vormt voor het initiatiefwetsvoorstel. Deze leden vragen de initiatiefnemers in hoeverre het cellentekort een dragend argument behoort te zijn voor wijziging van het sanctiestelsel. Zou volgens de initiatiefnemers de aard en zwaarte van een straf niet primair moeten worden bepaald door de ernst van het strafbare feit en de schuld van de dader, en niet door capaciteitsproblemen binnen de tenuitvoerlegging?

De leden van de ChristenUnie-fractie onderschrijven dat een straf niet uitsluitend dient bij te dragen aan vergelding en preventie, maar waar mogelijk ook aan herstel van relaties en het herstel van de schade die door strafbare feiten is veroorzaakt. Tegen deze achtergrond constateren deze leden dat herstelgerichte interventies in het initiatiefwetsvoorstel slechts als mogelijkheid zijn opgenomen. Zij vragen de initiatiefnemers waarom ervoor is gekozen deze interventies niet nadrukkelijker te verankeren binnen de uitvoering van elektronische detentie. Zien de initiatiefnemers mogelijkheden om mediation of herstelbemiddeling vaker onderdeel te laten uitmaken van een traject van elektronische detentie? Voorts vernemen deze leden hoe wordt samengewerkt met organisaties die actief zijn op het terrein van herstelrecht en op welke wijze slachtoffers, indien zij daarvoor openstaan, bij dergelijke herstelgerichte trajecten worden betrokken.

2.2 De voorwaardelijke straf en de taakstraf

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers of zij verwachten dat rechters, indien elektronische detentie als hoofdstraf beschikbaar komt, minder vaak een onvoorwaardelijke gevangenisstraf zullen opleggen. Is dat ook expliciet de bedoeling van het initiatiefwetsvoorstel? Op welke wijze verwachten de initiatiefnemers dat de straftoemetingspraktijk zich zal ontwikkelen?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat verschillende consultatiepartijen hebben gewezen op de beperkte meerwaarde van een elektronische detentie zonder bijzondere voorwaarden. De initiatiefnemers hebben deze kritiek grotendeels overgenomen door bijzondere voorwaarden tot uitgangspunt te maken, maar laten de mogelijkheid van een kale elektronische detentie bestaan. Kan nader worden toegelicht in welke gevallen de initiatiefnemers een kale elektronische detentie nog passend achten? Op welke wijze wordt in die gevallen voorkomen dat kansen op gedragsverandering en resocialisatie onbenut blijven?

2.3 Aanpak en voorkomen van criminaliteit

Circa 50% van alle gedetineerden zit korter dan één maand vast, circa 70% zit korter dan drie maanden vast en circa 80% zit korter dan zes maanden vast; slechts 10% zit langer dan één jaar in detentie, zo lezen de leden van de VVD-fractie. Zijn deze cijfers nog actueel? Deze leden lezen voorts in de impactanalyse van Significant Groep dat er maximaal 5.255 zaken zijn die in aanmerking zouden komen voor elektronische detentie, circa 42% van alle opgelegde gevangenisstraffen met een strafduur tot acht maanden. Zijn de meest recente gegevens van de Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI) betrokken bij deze berekening en, zo niet, kan DJI deze gegevens valideren en is er een actuele raming beschikbaar?

De leden van de VVD-fractie merken op dat uit de eerdergenoemde scenarioanalyse blijkt dat het initiatiefwetsvoorstel geen directe kostenbesparing oplevert, omdat de vrijgekomen celcapaciteit wordt opgevuld door andere veroordeelden. Dit contrasteert met de formulering dat de totale benodigde investeringen in de strafrechtketen door het initiatiefwetsvoorstel lager uitvallen. Op welke gronden verwachten de initiatiefnemers minder uitgaven aan de strafrechtketen als de scenarioanalyse juist concludeert dat er geen directe kostenbesparing te verwachten is?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de scenarioanalyse van Significant Groep is gebaseerd op het initiatiefwetsvoorstel zoals dat naar de Afdeling advisering van de Raad van State is gestuurd. Nadien is er door de initiatiefnemers een aantal wijzigingen doorgevoerd, zoals geen elektronische detentie voor jeugdigen, het schrappen van de binnentredingsbevoegdheid en een aantal wijzigingen ten aanzien van bijzondere voorwaarden. Zijn de initiatiefnemers bereid te laten beoordelen of de wijzigingen van invloed zijn op de berekende omvang van de doelgroep en kosten van het initiatiefwetsvoorstel?

De leden van de CDA-fractie vragen of de initiatiefnemers nader in kunnen gaan op de manier waarop de resocialisatie in de samenleving wordt verbeterd middels onderhavig initiatiefwetsvoorstel. Zien zij naast deze voorstellen nog andere manieren om re-integratie te verbeteren?

De leden van de SGP-fractie onderschrijven het belang van het voorkomen van recidive. Deze leden vragen de initiatiefnemers echter hoe zij voorkomen dat het belang van speciale preventie ten koste gaat van

vergelding en generale preventie. Hoe wegen de initiatiefnemers deze verschillende strafdoelen tegen elkaar af?

2.4 Slimmer straffen

De leden van de D66-fractie lezen in de memorie van toelichting dat dit initiatiefwetsvoorstel voortbouwt op de brede oproep, onder meer van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en Reclassering Nederland, om te komen tot «slimmer straffen»: sancties die aantoonbaar bijdragen aan resocialisatie, het verminderen van recidive, vergelding en het behartigen van de belangen van slachtoffers, daders en de samenleving. Deze leden onderschrijven dit uitgangspunt en vragen de initiatiefnemers in hoeverre zij verwachten dat de voorgestelde maatregelen op brede maatschappelijke steun kunnen rekenen, ook onder degenen die doorgaans terughoudend zijn ten aanzien van alternatieven voor de vrijheidsstraf. Deze leden vragen voorts of en, zo ja, op welke wijze het perspectief van slachtoffers van misdrijven is betrokken bij de vormgeving van het initiatiefwetsvoorstel en of de initiatiefnemers hierin aanleiding zien voor aanvullende waarborgen.

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers hoe zij het begrip «slimmer straffen» definiëren. Betekent slimmer volgens hen primair goedkoper, effectiever of humaner? Op welke wijze is verzekerd dat slimmer straffen niet tevens leidt tot een verminderd maatschappelijk normbesef over de ernst van strafbare feiten?

2.5 Een nieuwe stap in de ontwikkeling van het sanctiestelsel

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers welke ontwikkelingen zij op langere termijn voorzien. Zien zij elektronische detentie als aanvulling op of uiteindelijk als vervanging van een deel van de korte gevangenisstraffen?

3. Elektronische detentie als zelfstandige hoofdstraf

3.1 Inleiding

De leden van de VVD-fractie vragen de initiatiefnemers nader te reflecteren op de betekenis van elektronische detentie als vrijheidsstraf richting slachtoffers, nabestaanden en de samenleving. Een gevangenisstraf communiceert aan de samenleving dat ernstige strafbare gedragingen serieuze consequenties hebben. De initiatiefnemers stellen dat elektronische detentie qua vergeldend karakter zwaarder is dan een taakstraf en lichter dan een gevangenisstraf. Deze leden vragen de initiatiefnemers of zij van mening zijn dat een straf die wordt ondergaan in de eigen woning, met de mogelijkheid om dagelijks naar buiten te gaan, de eigen telefoon te gebruiken, in het eigen sociale netwerk (met soms foute contacten) te blijven, in de beleving van veel mensen in Nederland daadwerkelijk zal worden gezien als een serieuze vrijheidsstraf. Hoe wegen zij het vergeldende signaal dat uitgaat van een gevangenisstraf? In het bijzonder vragen deze leden hoe de initiatiefnemers dit signaal wegen richting slachtoffers en nabestaanden die te horen krijgen dat de dader thuis zit in plaats van in de cel?

De leden van de SGP-fractie lezen dat elektronische detentie een zelfstandige hoofdstraf wordt. Deze leden vragen de initiatiefnemers welke delicten zich naar hun oordeel nadrukkelijk niet lenen voor deze strafmodaliteit.

De initiatiefnemers stellen dat elektronische detentie in individuele gevallen dezelfde mate van vergelding kan realiseren als een korte gevangenisstraf. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de initiatiefnemers nader uiteen te zetten op basis van welke criteria deze afweging wordt gemaakt. Deze leden vernemen graag welke typen delicten de initiatiefnemers in beginsel geschikt achten voor toepassing van elektronische detentie en voor welke delicten deze sanctievorm juist niet passend wordt geacht. Daarnaast vragen deze leden of de regering een afwegingskader kan schetsen dat richting geeft aan deze beoordeling en hoe wordt voorkomen dat in vergelijkbare zaken grote verschillen ontstaan tussen rechtbanken.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben nog enkele vragen over de uitvoerbaarheid van het initiatiefwetsvoorstel. Deze leden verzoeken de initiatiefnemers nader uiteen te zetten wat de gevolgen van de voorgestelde regeling zijn voor DJI en de reclassering. Beschikken deze organisaties over voldoende capaciteit om de voorgestelde uitbreiding van elektronische detentie op verantwoorde wijze uit te voeren? Op welk moment verwachten de initiatiefnemers dat elektronische detentie daadwerkelijk uitvoerbaar zal zijn?
Voorts vernemen deze leden graag wanneer de aangekondigde invoeringstoets zal worden uitgevoerd en welke indicatoren daarin zullen worden betrokken om de uitvoerbaarheid, effectiviteit en eventuele knelpunten van de regeling te beoordelen.

Daarnaast merken de leden van de ChristenUnie-fractie op dat in de memorie van toelichting reeds wordt onderkend dat delicten die vanuit de woning zijn gepleegd of vanuit de woning kunnen worden voortgezet, een contra-indicatie vormen voor elektronische detentie. Daarbij worden onder meer internetfraude, stalking, huiselijk geweld en afpersing genoemd. Deze leden vragen de initiatiefnemers te bevestigen dat hieronder eveneens georganiseerde drugshandel vanuit woningen en criminele activiteiten die via digitale communicatiemiddelen vanuit de woning worden aangestuurd, worden begrepen. Tevens vragen zij of deze risico's expliciet worden betrokken bij het reclasseringsadvies. Hoe wordt voorkomen dat een woning tijdens elektronische detentie als uitvalsbasis voor criminele activiteiten kan blijven functioneren? Welke rol zien de initiatiefnemers daarbij voor de politie en het Openbaar Ministerie (hierna: OM) bij de risico-inschatting en de beoordeling van de geschiktheid van elektronische detentie?

De leden van de Groep Markuszower lezen dat elektronische detentie kan worden opgelegd voor misdrijven waarop gevangenisstraf is gesteld. Dat roept fundamentele vragen op. Welke delicten hebben de initiatiefnemers concreet voor ogen? Kan iemand die bijvoorbeeld is veroordeeld voor een woninginbraak, zware mishandeling, straatroof, geweld tegen hulpverleners, een steekpartij of andere geweldsmisdrijven, straks in aanmerking komen voor elektronische detentie? Zo ja, waarom achten de initiatiefnemers dat maatschappelijk aanvaardbaar?

De initiatiefnemers schrijven dat elektronische detentie minder ingrijpend is dan een gevangenisstraf. Naar het oordeel van de leden van de Groep Markuszower is dat juist het probleem. Waarom zou de samenleving genoegen moeten nemen met een lichtere vorm van vrijheidsbeneming, terwijl burgers juist steeds vaker vragen om strengere en geloofwaardige straffen?

De leden van de Groep Markuszower vragen zich bovendien af hoe geloofwaardig deze straf in de praktijk is. De veroordeelde behoudt zijn eigen bed, eigen televisie, eigen koelkast, zijn familie om zich heen en kan

in veel gevallen zelfs blijven werken. De memorie van toelichting noemt deze omstandigheden vrijwel uitsluitend als voordelen. Begrijpen de initiatiefnemers dat burgers dit eerder zullen zien als een vorm van strafvermindering dan als een geloofwaardige vrijheidsstraf? Waarom menen de initiatiefnemers dat een verblijf in de eigen woning vergelijkbaar is met een verblijf in een Penitentiaire Inrichting?

De initiatiefnemers wijzen erop dat de veroordeelde iedere dag een uur naar buiten mag en daarnaast de woning ook mag verlaten voor werk, onderwijs, gedragsinterventies en andere activiteiten wanneer daarvoor toestemming wordt verleend, zo merken de leden van de Groep Markuszower op. Kan worden aangegeven hoeveel uren een veroordeelde in de praktijk gemiddeld daadwerkelijk thuis zal zijn? Is het niet goed denkbaar dat iemand die fulltime werkt, feitelijk slechts 's avonds en 's nachts thuis hoeft te blijven? In hoeverre verschilt deze straf dan nog wezenlijk van het normale dagelijks leven?

Op meerdere plaatsen wordt als belangrijk voordeel genoemd dat de veroordeelde zijn woning behoudt. De leden van de Groep Markuszower vragen waarom de initiatiefnemers dat zo zwaar laten meewegen. Is het niet juist een logisch gevolg van het plegen van een ernstig strafbaar feit dat iemand (tijdelijk) vrijheid én de daarbij behorende zekerheden verliest?
Waarom wordt het behoud van de woning van de veroordeelde zwaarder gewogen dan de maatschappelijke behoefte aan een zichtbare en geloofwaardige straf?

Ook het behoud van werk wordt herhaaldelijk als voordeel genoemd. De leden van de Groep Markuszower vragen of kan worden toegelicht waarom het wenselijk wordt gevonden dat een veroordeelde tijdens zijn straf zoveel mogelijk kan blijven werken, terwijl slachtoffers van geweld of andere ernstige delicten soms maanden of zelfs jaren niet meer kunnen werken als gevolg van het strafbare feit.

De leden van de Groep Markuszower lezen dat tijdens de consultatie een fundamentele wijziging in het initiatiefwetsvoorstel is aangebracht. Waar eerder een zogenoemde «kale» elektronische detentie het uitgangspunt vormde, is dat na kritiek gewijzigd en worden bijzondere voorwaarden juist de norm. Welke wetenschappelijke inzichten hebben geleid tot deze ingrijpende koerswijziging? Is dit niet vooral een aanwijzing dat de oorspronkelijke opzet onvoldoende doordacht was?

De leden van de Groep Markuszower vrezen dat dit initiatiefwetsvoorstel afbreuk doet aan het gezag van de strafrechtspleging. De initiatiefnemers lijken vooral te redeneren vanuit de belangen van de dader. Waarom wordt nauwelijks stilgestaan bij het maatschappelijk vertrouwen in het strafrecht? Erkennen de initiatiefnemers dat burgers het gevoel kunnen krijgen dat gevangenisstraffen in werkelijkheid geen gevangenisstraffen meer zijn?

Kan worden aangegeven hoeveel draagvlak onder de bevolking bestaat voor het vervangen van gevangenisstraffen door elektronische detentie, zo vragen de leden van de Groep Markuszower. Is hier onderzoek naar gedaan? Zo nee, waarom niet?

De leden van de Groep Markuszower missen vrijwel iedere serieuze beschouwing over slachtoffers. Is onderzocht hoe slachtoffers het ervaren wanneer zij weten dat de dader zijn straf grotendeels thuis uitzit? Is onderzocht of dit gevolgen heeft voor hun veiligheidsgevoel, het vertrouwen in de rechtsstaat of de ervaren genoegdoening? Zo nee,

waarom niet? Hoe voorkomen de initiatiefnemers dat slachtoffers hun veroordeelde dader gewoon weer tegenkomen in de eigen woonwijk, terwijl die officieel nog altijd zijn straf ondergaat?

De leden van de Groep Markuszower krijgen sterk de indruk dat het capaciteitstekort binnen het gevangeniswezen een belangrijke drijfveer vormt voor dit initiatiefwetsvoorstel. Indien dat juist is, vinden deze leden dat de verkeerde conclusie wordt getrokken. Waarom kiezen de initiatiefnemers ervoor de aard van de straf aan te passen, in plaats van te pleiten voor uitbreiding van de gevangeniscapaciteit? Erkennen de initiatiefnemers dat een tekort aan gevangeniscellen nooit een argument mag zijn om lichtere sancties in te voeren? Zo nee, waarom niet?

De leden van de Groep Markuszower vragen zich bovendien af of de initiatiefnemers de uitvoeringspraktijk niet veel te rooskleurig voorstellen. DJI en de reclassering kampen al jarenlang met forse personeelstekorten en capaciteitsproblemen. Waarom kiezen de initiatiefnemers juist nu voor een strafmodaliteit die permanent elektronisch toezicht, huisbezoeken, controles en intensieve begeleiding vereist? Hoeveel extra medewerkers zijn hiervoor nodig? Zijn deze überhaupt beschikbaar?

De leden van de Groep Markuszower vragen hoeveel overtredingen van elektronische detentie de initiatiefnemers jaarlijks verwachten. Welke gevolgen heeft iedere overtreding voor de capaciteit van politie, OM, DJI en reclassering?

De leden van de Groep Markuszower vragen daarnaast aandacht voor de handhaafbaarheid. Welke mogelijkheden bestaan er om fraude met elektronische detentie te voorkomen? Hoe vaak verwachten de initiatiefnemers dat enkelbanden worden beschadigd, verwijderd of op andere wijze worden gemanipuleerd? Hoe snel wordt daarop gereageerd? Hoeveel tijd mag maximaal verstrijken voordat daadwerkelijk wordt ingegrepen?

De leden van de Groep Markuszower vragen wat er gebeurt wanneer een veroordeelde simpelweg weigert de deur te openen voor toezichthouders. Hoe vaak verwachten de initiatiefnemers dat dit zal voorkomen?

De leden van de Groep Markuszower vragen daarnaast aandacht voor de positie van onschuldige huisgenoten. De veroordeelde kiest ervoor een strafbaar feit te plegen, maar zijn partner, kinderen of andere huisgenoten maken die keuze niet. Toch worden ook zij geconfronteerd met elektronisch toezicht, gegevensverwerking, controles en mogelijke huisbezoeken. Waarom vinden de initiatiefnemers dat aanvaardbaar? Op welke wijze worden de belangen van deze onschuldige huisgenoten zelfstandig gewogen?

De leden van de Groep Markuszower hebben vragen over de zogenoemde «wisselkoers» van straffen. De initiatiefnemers stellen dat een langere taakstraf of elektronische detentie dezelfde mate van vergelding kan bereiken als een gevangenisstraf. Waarop is die stelling gebaseerd? Is vergelding volgens de initiatiefnemers objectief meetbaar? Zo ja, aan de hand van welke criteria? Of betreft dit uiteindelijk vooral een politieke opvatting van de initiatiefnemers zelf?

De leden van de Groep Markuszower constateren dat met dit initiatiefwetsvoorstel elektronische detentie tot maximaal één jaar kan worden opgelegd. Waarom achten de initiatiefnemers het wenselijk dat iemand gedurende een jaar zijn straf vanuit de eigen woning kan ondergaan? Begrijpen zij dat veel burgers dit niet zullen ervaren als een geloof-

waardige vrijheidsstraf, maar als een fundamentele afzwakking van het Nederlandse sanctiestelsel?

3.2 Inhoud van de elektronische detentie

De leden van de SGP-fractie vragen hoe slachtoffers en nabestaanden de voorgestelde strafmodaliteit naar verwachting zullen ervaren. Hebben de initiatiefnemers onderzoek laten verrichten naar het draagvlak onder slachtoffers? Op welke wijze is hun perspectief betrokken bij de vormgeving van het initiatiefwetsvoorstel?

3.3 Elektronische detentie als vrijheidsstraf

De leden van de VVD-fractie stellen dat het College van procureurs-generaal (hierna: College) een uitdrukkelijk negatief advies over het initiatiefwetsvoorstel heeft uitgebracht. Ook andere organisaties in de strafrechtketen die in het kader van de scenarioanalyse zijn geconsulteerd, hebben hiertoe geadviseerd. En het Centraal Justitieel Incassobureau (hierna: CJIB) noemde elektronische detentie als executiemodaliteit een uitvoerbaar alternatief. Kunnen de initiatiefnemers nader ingaan op de kritiek die het College over elektronische detentie als hoofdstraf formuleert?

Een van de bezwaren die het College formuleert, is het risico dat elektronische detentie niet alleen wordt opgelegd als alternatief voor de korte gevangenisstraf, maar ook voor gevallen waarin de rechter voorheen zou hebben volstaan met een taakstraf of geldboete, zo merken de leden van de VVD-fractie op. Bij elektronische detentie als executiemodaliteit is dit risico volgens het College kleiner, omdat elektronische detentie dan uitsluitend in de fase van de tenuitvoerlegging kan worden ingezet als invulling van een reeds opgelegde gevangenisstraf. Daarnaast vergt elektronische detentie als hoofdstraf aanzienlijke complexere noodzakelijke afstemming tussen rechter, OM, CJIB, DJI en de reclassering en beschrijft het College het risico van vertraagde tenuitvoerlegging bij een mislukte executie als gevolg van de bezwaarprocedure. Hoe wegen de initiatiefnemers deze bezwaren van het College en van andere organisaties?

De Raad voor de rechtspraak (hierna: Rvdr) heeft in zijn advies gewezen op de doorwerking van elektronische detentie in andere wettelijke bepalingen. De leden van de VVD-fractie vragen in dat kader of de initiatiefnemers kunnen verduidelijken of de bijzondere motiveringsplicht van artikel 359, zesde lid van het huidige Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) van toepassing is bij het opleggen van elektronische detentie als hoofdstraf. Daarnaast vragen deze leden of en, zo ja, hoe een eerdere veroordeling tot elektronische detentie meetelt voor de strafverzwaringsgrond van artikel 43a van het Wetboek van Strafrecht (hierna: Sr) bij recidive na een eerdere veroordeling tot gevangenisstraf en of elektronische detentie meetelt als eerder tenuitvoergelegde straf in de zin van het eerste lid, onderdeel 2 van artikel 38m Sr als voorwaarde voor het opleggen van een ISD[1]-maatregel. Kunnen de initiatiefnemers hierop ingaan?

De leden van de SGP-fractie lezen dat elektronische detentie als vrijheidsstraf wordt aangemerkt. Deze leden vragen de initiatiefnemers nader toe te lichten waarin de vrijheidsbeneming materieel verschilt van een gevangenisstraf. Hoe voorkomen de initiatiefnemers dat in de samen-

[1] Inrichting Stelselmatige Daders.

leving het beeld ontstaat dat een veroordeelde «thuis zijn straf uitzit» en de straf daardoor als minder zwaar wordt ervaren?

3.4 Meerwaarde ten opzichte van gevangenisstraf

De leden van de VVD-fractie stellen dat de bescherming van de samenleving gedurende de periode van de straf een belangrijke functie is van een vrijheidsstraf. In een gevangenis is de veroordeelde fysiek van de samenleving gescheiden en kan hij in de samenleving geen nieuwe strafbare feiten plegen. Elektronische detentie biedt deze bescherming niet. De veroordeelde verblijft thuis, met slechts een enkelband en digitaal toezicht op afstand als waarborg. Deze leden vragen de initiatiefnemers toe te lichten hoe de samenleving wordt beschermd in de gevallen dat het toezicht op de elektronische detentie tekortschiet of dat de veroordeelde zich er simpelweg aan onttrekt. Hoelang duurt het gemiddeld voordat een overtreding wordt geconstateerd, gemeld, beoordeeld en gehandhaafd? En wat overkomt het slachtoffer van een nieuw strafbaar feit in de tussentijd?

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers nader te onderbouwen waarom elektronische detentie in meer gevallen tot minder recidive zou leiden. Kunnen zij aangeven welke concrete evaluaties uit binnen- en buitenland deze verwachting ondersteunen?

3.5 Verhouding tot andere hoofdstraffen

De leden van de SGP-fractie vragen of de initiatiefnemers verwachten dat elektronische detentie in de praktijk vooral gevangenisstraffen zal vervangen of juist taakstraffen. Welke verschuiving voorzien zij?

3.6 Duur van de elektronische detentie

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de voorgestelde maximale duur zich verhoudt tot de ernst van delicten waarvoor deze straf kan worden opgelegd.

3.7 Afwegingen bij de oplegging

De leden van de VVD-fractie merken op dat in de meeste gevallen die de initiatiefnemers voor ogen hebben bij elektronische detentie, de veroordeelde een enkelband krijgt in zijn of haar eigen woning. Een slachtoffer van straatroof, inbraak of mishandeling kan de veroordeelde dagelijks tegenkomen gedurende de tenuitvoerlegging van de straf. Kunnen de initiatiefnemers aangeven hoe zij de positie van slachtoffers hebben meegewogen in dit soort situaties? Is er contact geweest met bijvoorbeeld Slachtofferhulp Nederland en Fonds Slachtofferhulp? En hoe worden de onduidelijkheden die het CJIB hierover heeft gesteld in zijn uitvoeringsanalyse, geadresseerd? Kunnen de initiatiefnemers toelichten hoe de slachtofferinformatieplicht bij elektronische detentie is geborgd en hoe wordt voorkomen dat slachtoffers ongewild worden geconfronteerd met de veroordeelde zonder dat zij daar tijdig van op de hoogte zijn gesteld?

De leden van de PRO-fractie vragen de initiatiefnemers om een nadere precisering van de concrete omstandigheden waaronder elektronische detentie wordt toegepast. Lang niet alle woonomstandigheden lenen zich ervoor om elektronische detentie ten uitvoer te leggen. Deze leden vragen of er sprake van klassenjustitie zou kunnen zijn als feitelijke omstandigheden medebepalend zijn voor de sancties die kunnen worden toegepast. Daarnaast vragen zij om een preciezere overweging van de initiatiefnemers hoe de belangen van huisgenoten moeten worden meegewogen

bij de oplegging van elektronische detentie. In hoeverre is hun opvatting doorslaggevend en hoe wordt gemonitord dat huisgenoten niet óók gestraft worden door toepassing van elektronische detentie?
Ook vragen deze leden hoe eventuele «verschuivingseffecten» van crimineel handelen worden gemonitord. Het is immers voorstelbaar dat omstandigheden wijzigen gedurende de tenuitvoerlegging van elektronische detentie. Zijn er gewijzigde omstandigheden voorstelbaar die ertoe zouden leiden dat elektronische detentie moet worden omgezet naar fysieke vrijheidsbeneming?

De leden van de SGP-fractie vragen welke betekenis rechters volgens de initiatiefnemers dienen toe te kennen aan het belang van vergelding bij de keuze tussen een gevangenisstraf en elektronische detentie.

3.8 Tenuitvoerlegging en toezicht

De leden van de VVD-fractie constateren dat de initiatiefnemers niet hebben gekozen om de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging ook (of deels) te beleggen bij de reclassering, gelet op het vrijheidsbenemende karakter van de straf. Ook omdat artikel 6:1:1 Sv dit verhindert. Deze leden constateren dat het huidige artikel 6:1:1 Sv dit verhindert, maar dat dit door de initiatiefnemers gewijzigd had kunnen worden. Waarom is hier niet voor gekozen?
Deze leden vragen voorts naar een nadere duiding van de memorie van toelichting bij de tenuitvoerlegging en het toezicht. De initiatiefnemers stellen dat het toezicht op het alcohol- en drugsverbod feitelijk door de reclassering zal worden uitgevoerd onder mandaat van de Minister, omdat dit niet past binnen de uitvoeringskaders van DJI. Hoe verhoudt deze constructie zich tot de wettelijke verantwoordelijkheid die artikel 6:1:1 Sv exclusief bij de Minister legt en waarom is ervoor gekozen dit niet in de wet zelf, maar uitsluitend in de toelichting en lagere regelgeving te verankeren?

Ook in de uitvoeringsanalyse beschrijft het CJIB dat er veel complexiteit zal ontstaan in de tenuitvoerlegging. Hoe kijken de initiatiefnemers hiernaar? De leden van de VVD-fractie vragen of de initiatiefnemers bij de beantwoording van deze vraag kunnen ingaan op de gevolgen die het CJIB schetst voor zijn bedrijfsvoering. Het CJIB schrijft onder andere dat de taakverdeling in de tenuitvoerlegging nog onvoldoende is uitgewerkt. Wanneer verwachten de initiatiefnemers dat hier meer over bekend is en kunnen de initiatiefnemers de contouren schetsen van de algemene maatregel van bestuur die op grond van artikel 6:2:14g Sv zal moeten worden uitgewerkt?

De leden van de SGP-fractie vragen hoe wordt gewaarborgd dat toezicht daadwerkelijk effectief is en welke gevolgen overtredingen van de voorwaarden hebben. Is tevens voorzien in adequate opschaling van het toezicht?

3.9 Afsluitende opmerkingen

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers uiteen te zetten hoe andere Europese lidstaten omgaan met elektronische detentie als zelfstandige hoofdstraf. In welke lidstaten bestaat een vergelijkbare regeling? Welke ervaringen zijn daar opgedaan ten aanzien van recidive, slachtoffertevredenheid, naleving van voorwaarden en belasting van de gevangeniscapaciteit? Welke lessen trekken de initiatiefnemers daaruit voor Nederland?

4. Verruiming mogelijkheden taakstraf

4.1 Verhoging maximumaantal uren

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers of zij verwachten dat de verruiming van de taakstraf ertoe zal leiden dat in meer gevallen geen gevangenisstraf meer wordt opgelegd. Hoe beoordelen zij die ontwikkeling vanuit het oogpunt van vergelding?

4.2 Verruiming uitvoeringstermijn

De leden van de VVD-fractie lezen in de scenarioanalyse van Significant Groep dat er wordt betwijfeld dat de langere uitvoeringstermijn leidt tot meer succesvol afgeronde taakstraffen. Het flexibele deel draagt daar weliswaar mogelijk aan bij, maar ook dat is onzeker. Hoe verhoudt de conclusie van de scenarioanalyse, dat de langere uitvoeringstermijn naar verwachting niet leidt tot een toename van het aantal succesvol afgeronde taakstraffen, zich tot de stelling van de initiatiefnemers dat dit wel zo zal zijn?

De leden van de SGP-fractie vragen of een langere uitvoeringstermijn geen afbreuk doet aan de zichtbaarheid en het normbevestigende karakter van de straf.

4.3 Flexibel deel van de taakstraf

De leden van de VVD-fractie vragen hoe in de praktijk wordt voorkomen dat voor de ene veroordeelde het flexibele deel van de taakstraf in de praktijk neerkomt op gedwongen zorg (en daarmee feitelijk een zwaardere invulling van de straf) en voor de andere veroordeelde neerkomt op lichtere activiteiten dan onbetaalde arbeid. Hoe willen de initiatiefnemers rechtsongelijkheid tussen veroordeelden voorkomen?

4.4 Afsluitende opmerkingen

De leden van de SGP-fractie vragen hoe wordt voorkomen dat taakstraffen en elektronische detentie gezamenlijk leiden tot een afnemend maatschappelijk vertrouwen in de strafrechtspleging.

5. Adviezen over het wetsvoorstel

De leden van de VVD-fractie merken op dat de politie een zeer kritisch advies heeft uitgebracht over het initiatiefwetsvoorstel. Kunnen de initiatiefnemers ingaan op de volgende punten die de politie eerder heeft ingebracht? Deze leden hechten zeer aan een effectieve aanpak van voortgezet crimineel handelen. Het initiatiefwetsvoorstel lijkt hier (onbewust) afbraak aan te doen, door het mogelijk te maken dat criminelen voortaan (veelal vanuit hun eigen woning) door kunnen gaan met het plegen van strafbare feiten. In dat kader vragen zij waarom het reclasseringsadvies slechts «kan» ingaan op het risico van voortgezet crimineel handelen. Waarom is dit niet een verplicht onderdeel van het reclasseringsadvies? Hoe kijken de initiatiefnemers in algemene zin naar het aanvullend risico dat het initiatiefwetsvoorstel introduceert op voortgezet crimineel handelen vanuit de locatie waar de veroordeelde elektronische detentie ondergaat? Hoe willen zij dit tegengaan?

Hoe willen de initiatiefnemers borgen dat toezicht op elektronische detentie volledig bij DJI en de reclassering wordt belegd en hoe willen zij voorkomen dat de politie structureel wordt belast met de handhaving van elektronische detentie, zo vragen de leden van de VVD-fractie. De politie

trekt de conclusie dat intensieve controle essentieel is om te voorkomen dat gedetineerden doorgaan met het plegen van strafbare feiten en toezicht ontlopen. Kunnen de initiatiefnemers zeggen op welke wijze wordt geborgd dat bij alle mensen die elektronische detentie ondergaan, dit goed wordt geregeld? Waarom is dit niet op het niveau van de wet geregeld?

De leden van de VVD-fractie constateren dat het College erop heeft gewezen dat de minimale duur van één dag elektronische detentie moeilijk uitvoerbaar is en verhoudingsgewijs tot hoge kosten leidt. Waarom is naar aanleiding hiervan geen minimale termijn overwogen? Hoe wordt voorkomen dat kortdurende elektronische detenties die in de praktijk niet uitvoerbaar zijn, toch worden opgelegd?

De leden van de SGP-fractie vragen welke kritiekpunten uit de adviezen de initiatiefnemers het meest fundamenteel achten en waarom zij menen dat deze voldoende zijn ondervangen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de initiatiefnemers of zij overwogen hebben dit voorstel eveneens te doen voor de BES-eilanden[2] of dat uitvoeringstechnische of andere argumenten vooralsnog belemmerend zijn. Deze leden kunnen zich voorstellen dat de regering de Kamer over dit punt zal adviseren, alsmede over artikel 39 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, dat toch tot doel heeft om ook strafwetgeving in het Koninkrijk der Nederlanden op hoofdlijnen in harmonie met elkaar te doen zijn.

6. Financiële en administratieve consequenties

6.1 Inleiding

De leden van de VVD-fractie lezen dat de veroordeelde volgens het initiatiefwetsvoorstel elektronische detentie ondergaat op de in het vonnis bepaalde locatie, veelal de eigen woning. Hierdoor kan de veroordeelde in contact blijven met het sociaal netwerk en kunnen het inkomen (uit werk of uitkering) en de zorgverzekering doorlopen.

De leden van de VVD-fractie stellen dat uit «De Monitor Nazorg Ex-gedetineerden» van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum blijkt dat 80% van de gedetineerden geen betaald werk of een opleiding heeft bij of kort na de vrijlating.[3] Dat percentage is al enige jaren stabiel. Het is aannemelijk dat een groot deel van de gedetineerden ook voor detentie geen betaald werk of een opleiding heeft en om in hun levensonderhoud te voorzien, gebruik maken van sociale voorzieningen. In de huidige situatie worden uitkeringen gestopt wanneer veroordeelden hun detentie ondergaan, terwijl in de nieuwe situatie die de initiatiefnemers schetsen, sociale voorzieningen door blijven lopen. Deze leden vragen of bij de voorbereiding van het initiatiefwetsvoorstel een doorrekening is gemaakt van de budgettaire consequenties voor de begrotingen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. En, zo nee, zijn de initiatiefnemers bereid deze doorrekening alsnog te laten uitvoeren, zodat duidelijk is wat de meeruitgaven zijn bij deze begrotingen?

In het verlengde hiervan vragen de leden van de VVD-fractie de initiatiefnemers in te gaan op de meer fundamentele vraag of het wenselijk is dat de overheid uitkeringen en sociale voorzieningen blijft doorbetalen aan

[2] Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
[3] https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/3387.

iemand die op dat moment een vrijheidsstraf ondergaat. Bij een gevangenisstraf vervallen uitkeringen, niet als bijkomende straf maar als logisch gevolg van het feit dat de veroordeelde zijn leven tijdelijk niet zelfstandig inricht en zijn kosten van levensonderhoud voor rekening van de Staat komen. Bij elektronische detentie die de initiatiefnemers als hoofdstraf mogelijk willen maken, is dat anders: de veroordeelde zit thuis, ontvangt een uitkering en heeft in de meeste gevallen geen werk, terwijl de Staat hem tegelijkertijd straft. Onderkennen de initiatiefnemers dat hiermee een situatie ontstaat waarin de overheid tegelijkertijd straft en bekostigt? Hoe kijken zij hiernaar?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het initiatiefwetsvoorstel financiële voordelen kan opleveren. Deze leden vragen de initiatiefnemers of kostenbesparing ooit een zelfstandige rechtvaardiging kan vormen voor een lichtere wijze van tenuitvoerlegging van een straf.

6.2 Impactanalyse en uitvoeringstoets

De leden van de D66-fractie lezen in de memorie van toelichting dat op basis van een door extern onderzoeksbureau Significant Groep uitgevoerde impactanalyse een eerste inschatting is gemaakt van de structurele kosten van het initiatiefwetsvoorstel en dat de bij de nog uit te voeren uitvoeringstoets alle kosten van alle ketenpartners zullen worden meegenomen. Deze leden vragen de initiatiefnemers op welke wijze de Kamer over de uitvoeringstoets wordt geïnformeerd voordat de plenaire behandeling van het initiatiefwetsvoorstel plaatsvindt. Kunnen de initiatiefnemers voorts, vooruitlopend op de uitkomsten van de uitvoeringstoets, een indicatie geven van de orde van grootte waarin de bredere impact van het initiatiefwetsvoorstel zou kunnen uitvallen in termen van capaciteit en middelen en hoe dit zich verhoudt tot de dekking van het initiatiefwetsvoorstel?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de initiatiefnemers stellen dat in aanloop naar de parlementaire behandeling een uitvoeringstoets wordt gemaakt. Wanneer is deze uitvoeringstoets naar verwachting gereed? Zal deze uitvoeringstoets ook een actuele raming bevatten van alle relevante kosten?

De leden van de SGP-fractie vragen of de uitvoeringstoets expliciet aandacht besteedt aan de effecten voor slachtoffers en het maatschappelijk vertrouwen in het strafrecht.

6.3 Reductie kosten strafrechtketen

De leden van de SGP-fractie vragen hoe deze besparingen zich verhouden tot eventuele extra kosten voor toezicht, handhaving en recidivebestrijding.

6.4 Besparing detentiejaren

De leden van de D66-fractie constateren dat de in de memorie van toelichting genoemde besparing van ruim 430 detentiejaren uitgaat van zaken die in theorie in aanmerking komen voor elektronische detentie en dat onbekend is in hoeveel gevallen de rechter deze straf daadwerkelijk zal opleggen, mede omdat de Rechtspraak hierover geen uitspraken kan doen. Deze leden vragen de initiatiefnemers hoe zij voornemens zijn dit onzekere aspect na de inwerkingtreding te monitoren en welke indicatoren daarvoor naar hun mening geschikt zouden zijn.

De leden van de SGP-fractie vragen of de besparing op detentiejaren in belangrijke mate voortvloeit uit het vervangen van gevangenisstraffen. Zo ja, achten de initiatiefnemers dat vanuit het oogpunt van vergelding wenselijk?

7. Evaluatie

De leden van de VVD-fractie vragen waarom bij de evaluatiecriteria die in de memorie van toelichting worden benoemd, niet specifiek de ervaringen van slachtoffers en nabestaanden worden meegewogen. Elektronische detentie zal ertoe leiden dat daders hun straf ondergaan in de omgeving van hun slachtoffers. Zijn de initiatiefnemers bereid de ervaringen van slachtoffers en nabestaanden als evaluatiecriterium op te nemen?

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers om in de evaluatie in ieder geval aandacht te besteden aan de ontwikkeling van de recidive, de ontwikkeling van het aantal opgelegde gevangenisstraffen, de ervaringen van slachtoffers en nabestaanden, de effecten op de gevangeniscapaciteit, en het maatschappelijk vertrouwen in de strafrechtspleging.

II. ARTIKELSGEWIJS DEEL

Artikel I (Wetboek van Strafrecht)

Onderdeel A (artikel 9)

De Rvdr heeft geadviseerd een combinatie van elektronische detentie met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf mogelijk te maken, onder andere om de verrekening van voorarrest te vereenvoudigen, zo merken de leden van de VVD-fractie op. De initiatiefnemers hebben dit advies niet opgevolgd, mede omdat een veroordeelde aan het einde van een gevangenisstraf over zou kunnen gaan van relatief veel vrijheden binnen de muren van de gevangenis naar minder vrijheden buiten de gevangenis. Kan de rechter dit bezwaar niet wegnemen door de volgorde van tenuitvoerlegging in het vonnis te bepalen en, zo nee, waarom niet?

De memorie van toelichting bevestigt dat elektronische detentie valt onder de term «onvoorwaardelijke vrijheidsstraf» in de zin van het derde lid van artikel 22b Sr, waardoor in sommige gevallen elektronische detentie kan worden gecombineerd met een taakstraf. Dit is volgens de leden van de VVD-fractie een uitholling van het taakstrafverbod. Als een rechter in het geval waarop het taakstrafverbod van toepassing is een korte elektronische detentie combineert met een lange taakstraf, wordt de straf in de beleving van de veroordeelde, slachtoffers en de maatschappij voor een groot deel bepaald door de taakstraf. Hoe verhoudt deze keuze zich tot het doel van het taakstrafverbod? Delen de initiatiefnemers het doel van het taakstrafverbod dat bij ernstige strafbare feiten een vrijheidsstraf in de kern van de sanctie tot uitdrukking wordt gebracht? Zo nee, waarom niet? Kunnen de initiatiefnemers aangeven hoe zij willen voorkomen dat de combinatie van een korte elektronische detentie met een lange taakstraf bij ernstige delicten niet leidt tot uitkomsten die de wetgever bij de invoering van het taakstrafverbod juist heeft willen voorkomen?

De leden van de SGP-fractie vragen of de initiatiefnemers verwachten dat de rechter terughoudend zal omgaan met de nieuwe hoofdstraf of juist dat deze een substantieel deel van de huidige korte gevangenisstraffen zal vervangen.

Artikel II (Wetboek van Strafvordering)

De leden van de VVD-fractie merken op dat het initiatiefwetsvoorstel geen samenloopbepalingen bevat. Kunnen de initiatiefnemers bij nota van wijziging een samenloopbepaling opnemen, zodat het overzichtelijk is hoe het initiatiefwetsvoorstel ingrijpt in het nieuwe Wetboek?

De leden van de VVD-fractie vragen voorts hoe de initiatiefnemers reageren op de oproep vanuit de strafrechtketen om zoveel mogelijk een beleidsluwe periode in acht te nemen. De implementatie van het nieuwe Wetboek zal veel tijd, inspanningen en aanpassingen vergen. Het toevoegen van elektronische detentie als hoofdstraf zal daarbovenop het nodige vergen van alle betrokken organisaties in de strafrechtketen. Zowel het OM als het CJIB en de Rvdr signaleren substantiële implementatielasten bovenop de implementatie van het nieuwe Wetboek. Hoe verhoudt de beoogde inwerkingtreding van dit initiatiefwetsvoorstel zich tot het absorptievermogen van de strafrechtketen en is overwogen inwerkingtreding uit te stellen tot na inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek?

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre de veroordeelde in het kader van het reclasseringstoezicht informatie dient te verschaffen aan de reclassering over het verloop van een als bijzondere voorwaarde opgelegde behandeling en, zo ja, welke informatie.

De voorzitter van de commissie,
Eerdmans

Adjunct-griffier van de commissie,
Paauwe